

**Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu
Opera omnia**

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VIII. Despondetur Davidi Michol.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

tentari supra id, quod possumus, sed facit etiam cum tenta-
 tione proventum, ut possumus sustinere. Divinam hanc me-
 thodum expertus est David, quem Saul pater extre-
 mis odiis infectatus est; hunc filius Jonathas amore
 ardentissimo complexus est. Et qualis illa Dei fuit provi-
 dentia: Peritissimi sceleris telum David non se-
 mel levi corporis flexu declinavit. Cogitabat Saul:
 Evaserit meus sicgen primâ vice, non evadet alterâ.
 Evasit certè & alterâ. Quàm & illud luculentum provi-
 dentia divina fuit specimen? Omnia Saulis moli-
 mina in Davidis cædem vergentia, in ampliore ei
 felicitatem ac gloriam cesserunt. Ab his odiis commen-
 datior omnibus & charior effectus est David: *Omnis*
Israël & Iuda diligebat David. Cur autem nos non ea-
 dem experimur? Genuinam, mi Lector, causam
 accipe: Nos Deo non eodem modo fidimus, nec
 in omnibus, uti David, divinam adoramus provi-
 dentiam.

Saulis odia
 in amplio-
 rem Davi-
 di gloriam
 cesserunt.
 1. Reg. c. 18.
 vers. 16.

2. Cede
 ira.

Prov. c. 15.
 vers. 1.
 Homo ira-
 cundus est
 fugiendus.

II. Cede ira. Lethalem lanceæ jactum exivit Da-
 vid declinando. Quot jurgia, quàm fœdas lites, quot
 rerum damna facile vitaremus, & sciremus submitte-
 re nos & declinare furiosos aliorum impetus, iramque
 alienam molli sermone aut silentio mitigare. Silere po-
 tuisse, infinitas composuit rixas: *Sermo, præsertim du-
 rus, suscitatur furor.* Prudentis est, declinare ictus, &
 minantibus plagis se subducere, hominem iracundum
 non respondere tonan-
 ti. Nos sæpe contra facimus, ingerimus nos, & plagis
 exponimus volentes; uti olim discurrentibus lupercis
 gravida sese offerre verberandas: ita nos amamus
 verbera, & volumus cædi; vultum importunum osten-
 dimus, & contra intuemur, audacter in os oblitimus,
 & certamus vociferando sic adversarium jam antè
 concitatum & futentem magis progitamus, nec decli-
 namus ictus, sed excipimus, & rependimus cum fe-
 noxe; in promptu sunt dicta actia & virulenta, quibus
 injurias non tam arcemus, quàm accendimus: quisquis
 nos vel minimum offenderit, accerrimè vindicamus;
 nullam vel brevissimam quidem errati gratiam facimus,
 nec verbulo damus veniam. Hoc, ô boni, non est de-
 clinare ictus, sed iis se ultro ingerere. *Bene-
 Excusatio perfecta, testimonium conscientia.* Quid lucta-
 mur & oblitimus? Bona conscientia præterè pluri-
 ma silentio refutat.

3. Ambitionem &
 invidiam
 avertere.

Chrysof.
 hom. 46. in
 Genes.
 21.

Duplex
 morbus
 ambitio-
 nis & in-
 vidia, in
 Saule.

In Philip-
 po Mace-
 done.

III. Ambitionem & invidiam avertere. Vitia duo
 nequissima, diaboli veneno-plena. Saul Davidem sæ-
 pius occisum voluit, & in eam molitionem crebras
 vitæ ac capiti struxit infedias, quas tamen tam gallidâ
 textit crudelitate, ut ea omnia fieri amore possent vi-
 deri. Jam verò cogitationes illius pessimæ, cruenta
 consilia, truculentissimæ machinationes, universo pa-
 tent Orbi. Ita prorsus quidquid in nos mutuis moli-
 mur odiis, supremo judicii die patebit. Apertissima
 erunt omnibus vel abditissima peccatorum secreta. De
 re præsentis differens Chrysostomus: *Quem oportebat,*
inquit, ut benefactorem & Salvatorem agnoscere, eum que-
rebat interficere. O excellentem insaniam, ô stupor magni-
tudinem. Sed mente obtenebratus ab invidia, perinde atque
ab ebrietate, benefactorem, ut hostem spectabat. David &
 vitam & regnum servavit Sauli, in hostimentum &
 gratiam regalem, mors illi paratur. Sic ambitio & in-
 vidia, maleficiis compensantur beneficia. Ubi duplex
 hic morbus est ambitionis & invidiæ, uti in Saule fue-
 rat, ibi æger insanire, furere, præcipitare, omnia pes-
 sum & in perniciem dare consuevit. Alterius fortuna,
 lucrum, gloria, successus, ambitioso & invidio mæror
 & mors est.

Philippus Macedo, quem Demosthenes cum curâ
 expingit, tam insignitæ fuit ambitionis, ut quidquid
 uspiam in ejus regno præclarè gereretur, ipsi fuerit
 adscribendum: ducibus suis rem fortiter ac strenuè

A gerentibus magis indignari solebat, quàm ignavis ces-
 satoribus, qui multa corruptissent imbelli metu ac
 locordia. Alexander filius, parenti sæpe non impar
 hac geminâ peste. Nam, quod Curtius prodit, Ale-
 xander hostes vinci voluerat; Antipatrum vicissè; ne
 raxius quidem non indignabatur, suæ demprum glo-
 riæ existimans, quidquid accessisset alienæ. Tali-
 lis profectò ex asse Saul malignus & invidus. Sauli si-
 millimus Assyriorum rex, qui teste Xenophonte, Go-
 bria in venatum assumptis, qui se illo peritorem in
 equitatum credidit. Oblatam sub initium venationis
 ursam telo petiit sed casto; Gobrias certissimo ja-
 culo feram prostravit. Invidiam rex dissimulavit. Ve-
 nientem pari modo leonem sagitta regia non læsi,
 Gobria terigit. Hic rex secum nescio quid dirum mus-
 sitans, lanceam scelliti eripit, eaque transfudit Go-
 bria. Nimirum invidia cæca, præceps, furiosa est.

In Alexan-
 dro ejus fi-
 lio.
 In Assyrio-
 rum Rege.

B In Saule id luculentum. Excæcatus, amens furore ca-
 pax rex, dolet tam feliciter regnum suum Davidis
 dexterâ servatum, ideòque cupit optimè meritum
 morte sublatum. Jure terreat, quod Gregorius Naz-
 zianzenus dixit: *Invidia non solum multos, sed & optimos*
tangit. De eadem Chrysostomus: *Invidia, inquit, dia-*
bolus sumus, cuncta bene gesta consumit. Videte, Chri-
 stiani, & cavete, ab omni vel invidiæ umbrâ. Invidus
 tam cæco furore agitur, ut sibi primus, & plurimum
 noceat. Jonathas & David ideo corde amabant inter
 se, quia nihil eos adurebat invidiæ. Charitas non
 æmulatur.

Chrysof.
 hom. 41.

C A P V T VIII.

Despondetur Davidi Michol.

ALEXANDRVM Macedonem ab Annæo Se-
 necâ præbrioribus vituperatis affici, quàm eno-
 miis nemo miretur. Alexander facinora edidit non
 pauca, quibus ingentes laudes, robore militari partas
 turpiter corrumpit, & extinxit. Inter illa & istud nume-
 rantur. Clitus Alexander servum fidiissimum, mili-
 tem animosissimum suâ ipsè manu jugulavit. Factum
 herile non regium. Clitus miles veteranus, & genero-
 sus sub Alexandri Patre Philippo fecit stipendia, jam
 ob virtutis ac fortitudinis famam in laude positus.
 Alexandro certè servavit vitam, cum Rhofaci manum
 capiti regio imminet, ferro amputavit, regem cly-
 peo textit. Cliti soror primos Alexandri annos ad mo-
 res, & virtutem formavit aulæ præfeci. At nullius rei
 facilius quàm beneficiorum oblivio.

Curr. lib. 4.
 cap. 3.
 Alex. Pa-
 cinus quo
 illa quem
 extinxerat
 modo re-
 suscitatum
 volebat.

In convivio cum Alexander jam temulentus inca-
 luisse vino, & Clitus Philippum Alexandri patrem
 paulò intemperantiùs, gestaque in Græcia bella, præ-
 sentibus priora præferens commemorasset, rex ebrius
 & impotens animi & iræ, procurrit in regiæ vestibulum,
 & vigili excubanti hastâ ablatâ, consistit in adi-
 tu, quo necesse erat iis, qui simul cenaverant, egredi.
 Abierant ceteri, Clitus ultimus sine lumine exibat.
 Quem rex, quisnam esset, interrogabat. Eminebat
 etiam in voce, sceleris, quod parabat, atrocitas. Et
 ille jam non suæ, sed regis iræ immemor: Clitus
 esse, & de convivio exire respondit; hæc dicens
 latus hastâ transfixit, morientisque sanguine asper-
 sus: I nunc, inquit, ad Philippum, & Parmenionem,
 & Attalum. Malè humanis ingeniis natura
 consuluit, quòd plerumque non futura, sed trans-
 acta perpendimus: quippe rex postquam ira mente
 decesserat, etiam ebrietate disculsa, magnitudinem fa-
 cinoris serâ æstimatione perspexit. Videbat tunc im-
 modicâ libertate abufum, sed alioqui egregium bello
 virum, & nisi erubesceret fateri, servatorem sui
 occisum

Causa cur
 Clitus ab
 Alexandro
 trucidatus.

Facinoris
 punitur
 Alexan-
 drum.

occisum. Detestabile carnificis ministerium occupaverat rex, verborum licentiam, quæ vino poterat imputari, nefanda cæde ultus. Manabat toto vestibulo cruor paulò antè conviva: Vigiles attoniti & stupentibus similes procul stabant, liberiorémque pœnitentiã soliditudo exciebat. Ergo hastam ex corpore jacentis evulsam retorfit in semet, jamque admoverat pectori, cum advolant vigiles, & repugnanti è manibus extorquent, allevatúmque in tabernaculum deferunt. Ille humi prostraverat corpus: gemitu ejulatúque miserabili totã personante regiã. Laniare deinde os unguibus, & circumstantes rogare, ne se tanto dedecori superstitem esse paterentur. Inter has preces tota nox extracta est: scrutantémque, num irã Deorum ad tantum nefas actus esset: subit, anniversarium sacrificium Libero Patri notè esse redditum stato tempore. Itaque inter vinum & epulas cæde commissã, iram De. fuisse manifestam. Ceterum magis eo movebatur, quòd omnium amicorum animos videbat attonitos: neminem cum ipso sociare sermonem postea ausurum. Vivendum esse in solitudine, velut fera bestia terrenti alias, alias timentis. Primã deinde luce, tabernaculo corpus sicut adhuc cruentum erat, iussit inferri: quo posito ante ipsum, lacrymis obortis: Hanc, inquit, nutrici meæ gratiam retuli, cuius duo filii apud Miletum pro meã gloriã occubere: hic, frater, unicum orbitatis solatium, à me inter epulas occisus est. Quòd nunc se conferret misera? Omnibus ejus unus supersum, quem solum æquis oculis videre non poterit. Et ego servatorum eorum latro revertar in patriam, ut ne dexteram quidem nutrici sine memoriã calamitatis ejus offerre possim? Et cum finis lacrymis querelisque non fieret, iussit amicum in corpus ablatum est. Rex triduum jacuit inelusus. Quem ut armigeri corporisque custodes ad moriendum obstinatum esse cognoverunt, universi in tabernaculum irrumpunt: diùque precibus ipsorum reluctatum, agrè vicerunt, ut cibum caperet. Ita Alexander eundem, quem modò occiderat, modò resuscitatum volebat.

Hunc lusum cum Davide Saul ludit sapius. Repetitis namque vicibus Davidem lanceã confingere moliebatur. Sed dextra Numinis, volans ferrum semper avertit. Post toties cogitatum cædem, mox iterum velut facti pœnitens favorem simulabat, heu! minime diuturnum. At verò Clitum inter & Davidem ingens discrimen. Uterque quidem de domino & rege suo præclarè meritus, sed multò præclarissimè David, non de rege solum, sed de regno universo. Clitus libertate oris procaciorè malum sibi accersit. At verò David furiosum regem nec verbulo læsit; hoc tamen unum agebat Saul, letho dare Davidem. Cum cruenta fraudes non è voto succederent, alias ex aliis insidias tam funestas, quàm rectas excogitavit. Ita post iniquissimè negatam Merob filiam natu majorem, Michol ei minorem natu despondere iussit, sed non alio profus consilio, quàm ut eum vitã expelleret. Quod hoc capite tradendum explicatiùs.

§. I.

Nec dum invidia Saulis molliti ullo modo, aut tranquillari potest. Fuit etiãnum in Davidem, cujus hoc maximum erat zelus, insidias evasisse. Negatã igitur perfidè adultiorè filiã, natu minorem Michol promittit conjugem, eã tamen conditione, ut priùs centum Philisthæos occidat, quàm hymenæum canat. Non minus crudeli astu has nuptias pollicitus Saul: Dabo eam illi, ait, ut fiat ei in scandalum, & sit super eum manus Philisthinorum. Finis pessimius, intentio longè depravatiùs, sub nuptiarum velo homicidium. Atque ut fraus tantò esset rector, famulos suos Saul com-

Apellans: *Loquimini, ait, ad David clam me, dicentes, Ecce places regi, & omnes servi ejus diligunt te. Nunc ergo esto gener regis. His auditis David, suã mansuetudinis ac modestiã neutriquam oblitus: Ego autem sum vir pauper & tenuis. Vini iustitiani filius, nullarum opum, generis, obscuri, sanguinis non regis, & quomodo in regis generum attollar? Sapuit David. Nam qui magnum nomen expectit, perpetuas expectit excubias. Et videte sapientissimi juvenis submissionem. Stirpis erat nobilioris quàm Saul, qui ortum traxit è tribu Benjamin, ob turpissimum scelus pœne jam extinctã. Et quæ Michol, quis tandem Saul erat? an non parentis sui agationem egit, & asinas quæsit? Quid igitur ad eò se contrahit David? Modestus erat & animi abiecti, alioqui promptè dixisset: Res meas cum Saulis laudibus compono, exaquor illi, aut præferor. Nil horum David mutuit. Nam potentes & humiles ab origine suã viliori nunquam oculos abducunt. Et credibile Davidem jam in solium evertum pristinae conditionis suæ nunquam oblitum. Neque verò aenium aliquid à Davidis ingenio & modestiã cogitaret, qui crederet antiqui status instrumenta, tanquam prioris fortunæ monumenta ab ipso fuisse conservata, ut cum regem se videret, pastorem se fuisse meminisset, & cum ornamenta deliciae quæ regis demulcerent, ad memoriã revocaret silvestrem cibum, cibarium panem, fatuas sicomoros, quas in Thecuano campo vellicarat: item pelles, pedum, saga, petasum, quæ Davidem opilionem tegebant. Hæc illi factis erant antidota. Ita & Agathocles, qui ut pristinae fortunæ semper recordaretur, & patre figulo se natum nunquam non meminisset, abacos non argenteis aureisque vasis onerabat, sed fictilibus, quibus assidue ad memoriã suæ originis juvandam utebatur.*

C Modestissimo Davidis responso ad Saulem relato, rex iterum suo nomine renunciari iubens: *Sic, inquit, loquimini ad David: Non habet rex sponsalia necesse, nisi tantum centum præputia Philisthinorum, ut fiat ultio de inimico regis.* Humanissima verba, sed patricialis apinus, amicissima frons, sed colubrinum tergum. Nam addit sacer historicus: *Porro Saul cogitabat tradere David in manus Philisthinorum.* Hic nemini mirum videatur dotis aliquid exigi à viro. Hebræo more ritique gentis contrahebant matrimonium coemptione; vir uxorem, uxor emebat virum: Si sola vir pecuniam expendisset, emisset ancillam; si uxor sola, emisset servum. Ideo conferendi utriusque nummi, aut rerum pretium, agri, vineæ. Oleas sponsam emit tritico, Jacob geminato servituti septennio, Labani filias Rachelem & Liam coëmit; ita Micholem David coëmit vitæ discrimine; Ecclesiam Christus sanguine. His nuptiarum pollicitis speraverat Saul inescandum David, ut ingarus & præferox irruens in hostem, ab hoste opprimeretur. Sed nec iste sanguinarius dolus successit. **D** *Et quæ sapienter Deus consilia tam prava evertit, ut in suam eadeant auctorem!* Sed & Michol fidior fuit marito, quàm parenti. Non multum ab simili astu Antiochus Cleopatram filiam junxit Ptolemæo, ut aditum sibi strueret in alienum regnum. Sed Cleopatra maluit Ptolemæi uxorem, quàm Antiochi filia videri; in partes conjugis concessit, non patris. In rem locutus Daniel: *Pone faciem suam, inquit, ut veniat ad tenendum universum regnum ejus, & recta faciet cum eo; & filiam feminarum dabit ei, ut evertat illud: & non stabit, nec illius erit.* Idem evenit Sauli, quamvis enim altitissimè vitam & sanguinem Davidis peteret, cruentis tamen ausis excidit. Centum Philisthæorum præputia petiit. Quàm vaser est diabolus! Vix callidiùs Saul dotem postulare potuisset, quàm hoc ipso modo,

Davidis submissio & modestio.

Pristinae conditionis semper memor.

Sic & Agathocles.

Saulis humanissima verba, 1. Reg. 18. vers. 25. Sed patricialis animus.

Hebræi matrimonium contrahebant coemptione.

Michol fidior fuit marito, quàm parenti. Sic & Cleopatra Ptolemæo. Dan. c. 11. v. 17.

qui certam Davidi necem minabatur: præsertim cum certum designaretur tempus, intra quod Philisthæi centum à Davide jugulandi essent. Cur autem non capita, non aures Philisthæorum Saul petiit? Astu hoc nequissimo fecit, ne falleret Saul, & fortè obvium quemque Hebræum ad cælum raperet, præcolumque caput in dotis parte numeraret. Sed hæc tam vasa & sanguinaria regis molimina non terrebant.

1. Reg. c. 18. v. 27. & seqq.
 Nam post paucos dies surgens David, abiit cum viris, qui sub eo erant, & percussit Philisthim ducentos viros, & attulit eorum præputia, & annumeravit ea regi, ut esset gener regi. Dedit itaque Saul ei Michol filiam suam uxorem. Et vidit Saul, & intellexit, quòd Dominus esset cum David. Michol autem filia Saul, diligebat eum. Et Saul magis cepit timere David: factusque est Saul inimicus David cunctis diebus.

§. II.

David impavidus pugnat & affert Sauli dotem petitam.

EN Davidis animum profus impavidum. Audet, congreditur, pugnat, vincit, triumphat. Et forsitan ad populosam Philisthæorum urbem, cum copiis occultas vias insidens ex insidiis subitò profluit, & ducentos Philisthæos mactavit, attulitque, quam Saul petierat dotem. Ita rex non potuit, quin sponsonem ac promissis stare, darètque filiam Davidi conjugem. Sed ò quales nuptiæ capitalis hostis est focer, diadema pridem promissum deest, insidiæ Saulis non cessant. Sed horum nihil metuendum est ei, cui faver Deus. Leo est David; his catellorum latratibus non exterritur. Pugnantem pro se Deum habet: quem hominum formidet?

Hinc invidia Saulis incrementum sumit.

Sed videte, & quæso, noscite Invidiæ genium, quæ radicibus tam firmis fixa, si sinatur incrementa sumere, in immensum crevit, auctibus quotidianis robustior, demum ut certum ligni genus lapidescit. His incrementis invidia Saulis adolebat, seipsum quotidie valentior. Tandem, uti avaritia Iudæ, ita invidia regis improbitati erupit in apertum. *Locutus est Saul ad Jonathan filium suum, & ad omnes servos suos, ut occiderent David.* Hactenus tigris ista, pelliculâ se ovillâ textit, jam larvam ponit, & ex ove fit aper, qui dentes exacuit in lanienam infonsis. Tunc Jonathan sortem iniquam miseris, hominis multò charissimi, præmonuit David, cautè ageret, & altero die seipsum tutis latebris custodire, regem denuo meditari cædem innoxio. Se tamen illius causam suscepturum. Fecit quod dixit. Captavit igitur occasionem adeundi patris, & mollia sandi tempora. Cum hilarem, ait Iosephus, ac lubentem offendisset, atque oratorem agere pro David apud patrem: Ne, inquit, pecces rex in servum tuum David, quia non peccavit tibi, & opera eius bona sunt tibi valde. Et posuit animam suam in manu sua, & percussit Philisthæum. & fecit Dominus salutem magnam universo Israël. Vidisti, & letatus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio interficiens David, qui est absque culpa?

1. Reg. c. 19. v. 1.
 Sollicitat filium & ser os ut occidat David.

Quod Jonathan indicat Davidi.
1. Reg. c. 19. v. 4.
 & pro eo patrem exorat.

1. Reg. c. 19. v. 6.

Non sterile fuit hoc patrociniū regii juvenis apud parentem, qui verbis filii mirificè placatus iuravit: *Vixit Dominus, quia non occidetur.* Ita Jonathan suum Davidem in pristinum aulicæ dignitatis gradum restituit, modo potuisset etiam in finium.

Tentat Saul læcæ occidere Davidem.

Ita David illesus inter medios hostes & in acie victor, domi iterum coactus est subire mortis aleam. Saul rursus à cacodæmone agitated, atrociter furebat, & ne sceleri deessent arma, lanceam tenebat manu. At David mitigandis furoribus jam notis, fidicinem agebat. Nisusque est Saul configere David lanceâ in pariete, & declinavit David à facie Saul: lancea autem casso vulnere perlata est in parietem. At David fugit, & in suam domum velut in asylum se recepit; eâ salutem nocte securitatem sperans à regis furoribus. At

A sceleri nihil securum satis, aut tutum. Mox enim Saul satellites misit, qui domum Davidis cingerent, ne quis effugio pateret locus, eumque manè interficerent, ne forsân præsidio reclus frustra quæreretur per cuniculos, occultumque ostium elapsus. Hic Michol animum planè masculum induens, nec lamentis domum implens, sed consilium virile dictans conjugi: *Cras, inquit, morieris, nisi hac nocte te servaveris.* Vidit enim Michol suas edes selecti militis coronâ cinctas. Et forsân à Ionathâ clam monita est, sibi sitoque conjugi prospiceret, insidias capitales à rege strui.

Videte providentiam divinam, quæ tentari quidem suos permittit, sed facit cum tentatione preventum, ut possint sustinere. Quid porrò David in hac arenâ contentationis filii ceperit, capite sequenti exequemur. Iam corubus, nidis loco, malignè pavida Saulis conscientia, & mansuetudo Davidis patientissima venit confidenda.

§. III.

SAUL Davidis prudentiam, successus rerum prosperos, & favores divinos indices expressus observans, magis cepit timere David. Vsu quotidiano discimus conscientiam malam à rebus omnibus sibi metueret, & assidue velut sub carnificis gladio trepidare. Affirmat id sapientia: Frequenter præoccupatur redarguente conscientia. *Cum enim sit timida nequitia, dat testimonium condemnationis: semper enim presumit, & perturbata conscientia.* Hinc ingentem sibi malorum numerum credit imminere. Cum autem conscientiam jam antè scelere obrutam, in super etiam invidia in nefas impellit, magno ea impetu procurrit ad flagitia, & in noxam vertit etiam salubria. Pessimè cum ægroto agitur, cum medicinæ transeunt in venena. Recreare plurimum debuisse Saulem prudentia & fortitudo David generi sui. Contrarium evenit. Saul suspicione pessimâ plenus, adversus se geri omnia censebat. Hinc Davidem magis timuit, quam Philisthæos. Hac de re differens Ambrosius contra Cainum: *Tuum te facinus, inquit, non frater accusat. Antè gustâ mentis homo presentem mortem veretur, perpetuam neque, & iudicium divinum non reformidat, qui trepidat ad humanum; interitum solum corporis deprecatur.* Omnis qui invenerit me, ait Cain, occidet me. *Quem times? soli parentes tui in Orbe sunt. Potuit timere seras, potuit & parentes ipsos timere, qui docuit parricidium committere.* Ita Saul hominem fidissimum, famulum obsequentissimum, suum ipse generum sibi obligatissimum tantò magis timuit, quantò eum magis tam Dei, quam populi gratiâ valere animadverit. Conscientia bona, iuge convivium; Conscientia mala, iuge convivium & tormentum. Plus habet quietis pistrinum turbulentissimum, quam conscientia flagitiis turbata. Invidia neminem finit quiescere.

Quomodo autem David adversus invidiam ejus, que tot insidias sese munit? Socer ei offensissimus. Iurati hostes Philisthæi, invidentia insectatrix assidua, nequissima: tot adversarios quomodo debellavit? Mansuetudine Chrysofomo teste, *David post hæc omnia, perseveravit regis curare negotia, proque salute ipsius suscipere pericula & in acie stare, in preliis omnibus, suoque periculo servare trucidatorem suum.* Denique nec dictis nec factis contristavit inimicem illam bestiam, sed concessit in omnibus, dictoque audiens fuit. Fecit quod potuit, pro viribus suo munere functus, ceterum se suaque omnia Deo divinæque voluntati ac providentiæ liberatissimè commisit. Nos quandoque facimus, quod possumus, at cum res non succedit, indignamur, & Iurati animum demittimus, velut spe omni exculsâ. *Ægyptus ptius rex Pharaon, qui Iosephum vinculis exemit, fecit, quod potuit, suis tamen consiliis famem futuram avertere*

Providentia Dei in contentationis locobus.

Qui tentat de David prudentiam.

Ambr. la. de Abel & Cain. Gen. c. 4. v. 14.

David mæque invidiam Saulis debellare conatur. Chryso. de David & Saul.

Se suaque omnia divinæ voluntati committendo.

avertere non potuisset, potuit Ioseph. Sed hic ipse Ioseph, etsi quod potuit, fecerit, falsam tamen accusationem, carcerem, vincula vitare non potuit. Navarchus, dum potest, clavum tenet; ubi cum vis tempestatis excussit: Iam, inquit, nos superis commendemus, dum tempestas peragat iram fatorem. Navarchum imitemur; nemo unquam putet suam diligentiam se confecturum omnia. Sedulo tuum officium, cetera permittite Deo. Est qui nos supra nos, nostraque omnia curet ex alto; huic tuas transcribe curas, ubi tuum curaveris officium. Et nosse cupis, qua ratione hostium tuorum omnium dominor evadas & victor? Christiana mansuetudine. His armis, hac panoplia usus est Iacob adversus Esau, & quadringentos viros in suum caput conductos. Nec Hercules contra duos: quomodo Iacob contra cohortem tantam? Invieta mansuetudine in suam omnes potestatem redegit. *Et ipse progrediens adoravit terram septies, donec appropinquaret frater ejus.* Nos modo bis terre proni adoremus, & palmam hosti extorquebimus. Quoties pronus adoravit Iesseus juvenis David? Promiserat illi Saul divitias magnas, & unam filiam, sed fidem sepius fregit, promissa negavit; David tamen non exoptulavit, nec cum rege, nec cum milite regio, sed suum sibi premium e celo expectavit. Periculosissime bis lancea petitus, ut pariter fingeretur, post haec tamen omnia, in aulam accersitus, promptus adest, in iurias non queritur, jamque tertium vitae periculum, letali ferro iterum destinatus adit. Iure merito vociferamur: *Memento, Domine, David, & omnis mansuetudinis ejus.* Haec tali mansuetudine ac patientia, quicquid uspiam est adversorum, superatur. Mansuetudo triumphat.

CAPVT IX.

Afflictissimus David valedicit.

Hic ferè nobis faciendum, quod Athenis confuetum, ut causas orare inciperent *àveo* *Deo* *opus.* David jaculi Saulis hastili jam tertium petitus, pro asylo domum suam habuit, in quam confugit. Mox missi milites, qui domum ita cingerent, ne ulla elabendi rimula pateret. Nihilominus David fugiendi è domo solertiam commentus valedixit Micholi conjugi, & properavit ad Samuelem. Saul ternos nuntios & lictores misit in Naioth, qui ad se pertraherent Davidem, irritò semper conatu. Tandem eò ipse rex contendit, nec tamen comprehendere potuit, quem adeò hostiliter quaesivit. Post ludos tam crudeles ob summam animi bonitatem David sibi passus est persuaderi, ut in aulam rediret. Rediit. Mox iterum turbæ, & ludi priores. Impius Saul gratiam, quam promissit, mox iterum fallacissime subtraxit, hostemque publicum promulgavit Davidem. Ita Ionathas & David post occisum colloquium mutuis perfusi lacrymis, sibi invicem longum valedixerunt. Atque hic capitis istius primarius erit sermo. Afflictissimus David supremum valedicit.

§. I.

David eà nocte, qua tertium lancea volans in eum emissa in suam se domum recepit, nuptiis jam peractis. Sed eam domum regius miles adeò arctè obfedit, ut vix evadendi libertas musculo relinqueretur. Imperatum in super à rege, ut manè obtruncaretur. Ideo Michol fidelis illi conjunx; *Nisi salvaveris te, inquit, hac nocte, cras morieris.* Vnicum fugæ consilium videtur superesse. Sed fuga longè periculossima erat & difficillima. Itaque remedium morbo periculosius poterat videri. Quomodo enim fu-

giat? Per januam aliquam emittatur? Arctissime omnes obfessæ sunt. Per fenestram demittatur: Vix fieri potest, ut milites id non audiant: quòd si minimum quid audituri sint, accurrunt, comprehendent, ad regem ducent; si repugnet, confodient. Non placet fugere? ergo certa mors. Quid igitur faciat David, quibus consiliis tutam vitam? Omnia prorsus desperatissima censerì poterant. Iosaphat rex, cum imparatum genus exercitus Moab & Ammon urgeret, ad opem ex alto petendam sese erigens: *Deus noster, inquit, cum ignoremus, quid agere debeamus, hoc solum habemus residuum, ut oculos nostros dirigamus ad te.* Adfuit vocanti Deus. Vicit Iosaphatus sine pugna, hostes in seipos versi mutuis caedibus debentati: spolia eorum optimissima vix triduo poterant auferri. Cum ergo humani subsidii jam nihil sperari posset: ad David opem vinum David conversus, ardentissime Deo commendavit, & psalmum dictante lectu, lacrymis pro sepià usus conscripsit istum: *Eripe me de inimicis meis, Deus meus, & ab insurgentibus in me libera me. Eripe me de operantibus iniquitatem, & de viris sanguinum salva me. Quia ecce ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes, &c. sacrum hoc carmen, ita claudit: Quia factus es susceptor meus, & refugium meum in die tribulationis meae. Adjutor meus tibi psallam, quia Deus susceptor meus es, Deus meus, misericordia mea.*

Quocirca David divinam se Providentiæ quam liberalissime committens audere fugam decrevit. Ergo conjugii amantissimæ Micholi valedicens, providentiâ divinâ duce, mœstissimum iter ingressus est.

Porro ille abiit, & aufugit, atque salvatus est. At verò Michol conjugii suo fidelissima, quò illi plus daretur temporis ad opportunam fugam, Davidis lectum ita sternere aggressa est, ut ipsissimus David crederetur in lecto decumbere. Ingeniosè profectò piam hanc fallaciam commenta, statim in lecto reposuit, ad cuius caput, ut jacentis hominis caesariem effingeret, villosam pellem apposuit, & operuit vestimentis. Nuntiatum id regi, prodire domo neminem, eum utique in ædium latebris adhuc delitescere. *Misit ergo rex apposteros, qui raperent David.* Hic cata mulier ad extrahendas moras excusat mariti morbum, & totam noctem inquietam & insomnem exegisse illum causatur. Proinde se rogare, ne afflictum magis affligant; nihil esse in morula tantillâ periculi, regis voluntati conjugem nec velle, nec posse resistere, qui sciret longas regibus esse manus. Apparitores, qui perquam odio lo munere forsitan inviti fungebantur, regis filiaè libenter gratificati ad regem redeunt, & Micholis responsum referunt, Davidem ægrotare. Et videri hoc poterat. At rex nihilo placatior, sed jam efferrator, rursum alios misit nuntios, prioribus nequiores cum hoc iussu: *Afferte eum ad me in lecto, ut occidatur.* Salve Saul, frater Caligula, qui parentes neci filiorum interesse coegit, valetudinem excusantibus misi lecticam. Mitius hoc: & posset sub Saulis Magisterio proficere Caligula. Saul Davidem non in lecto iussit occidi, ne forsitan fingeretur occisus, & ita subduceretur morti, ab iis, qui eum minimè oderant. Deinde Sauli fuisset suave presentis cædis aspectu immane odium exfaturare, dedecore atque infamia etiam propria contempta. Redeuntes ergo nuntii, ut omnes domus angulos excutiant, in ipsam Davidis cubiculum irruunt, lustrant, & scrutantur omnia. Quid o sedula quæris, non curiositas, sed crudelitas! Surrexit non est hic. Iam pridem alibi est David. Pio conjugis ingenio excessit, evasit, erupit David. Lectum, o milites, excutite, & pro homine hominis imaginem reperietis. *Et inventum est simulacrum super lectum, & pelles caprarum ad caput ejus: Videte, o viri ligneum*

Y y 4

Ex Jacob mansuetudine Esau & quadringentos viros in suum caput conductos. Nec Hercules contra duos: quomodo Iacob contra cohortem tantam? Invieta mansuetudine in suam omnes potestatem redegit. Et ipse progrediens adoravit terram septies, donec appropinquaret frater ejus. Nos modo bis terre proni adoremus, & palmam hosti extorquebimus. Quoties pronus adoravit Iesseus juvenis David? Promiserat illi Saul divitias magnas, & unam filiam, sed fidem sepius fregit, promissa negavit; David tamen non exoptulavit, nec cum rege, nec cum milite regio, sed suum sibi premium e celo expectavit. Periculosissime bis lancea petitus, ut pariter fingeretur, post haec tamen omnia, in aulam accersitus, promptus adest, in iurias non queritur, jamque tertium vitae periculum, letali ferro iterum destinatus adit. Iure merito vociferamur: Memento, Domine, David, & omnis mansuetudinis ejus. Haec tali mansuetudine ac patientia, quicquid uspiam est adversorum, superatur. Mansuetudo triumphat.

2. Paral. 6. noster, inquit, cum ignoremus, quid agere debeamus, hoc solum habemus residuum, ut oculos nostros dirigamus ad te. Adfuit vocanti Deus. Vicit Iosaphatus sine pugna, hostes in seipos versi mutuis caedibus debentati: spolia eorum optimissima vix triduo poterant auferri. Cum ergo humani subsidii jam nihil sperari posset: ad David opem vinum David conversus, ardentissime Deo commendavit, & psalmum dictante lectu, lacrymis pro sepià usus conscripsit istum: Eripe me de inimicis meis, Deus meus, & ab insurgentibus in me libera me. Eripe me de operantibus iniquitatem, & de viris sanguinum salva me. Quia ecce ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes, &c. sacrum hoc carmen, ita claudit: Quia factus es susceptor meus, & refugium meum in die tribulationis meae. Adjutor meus tibi psallam, quia Deus susceptor meus es, Deus meus, misericordia mea.

Audet se fugæ committere. Micholis ad Davidis fugam opportunam artificium. Ibid. v. 14. Ad extrahendas moras morbum mariti allegat. Ibid. v. 15.